

Operation Desert Storme

Een nieuwe week, een nieuwe N-VA-rel. Deze keer geen ‘Franckengate’, maar een ‘Operation Desert Storme’: de aanstelling van Matthias Storme in de raad van bestuur van het Centrum voor Gelijke Kansen roept afwijzende reacties op. Zo vroeg voormalig directeur van het Centrum Johan Leman zich in *De Morgen* af of we de instelling niet beter direct opdoeken. Farid Zahnoun schreef dat Storme enig moreel basisbegrip mist, Gauthier de Beco vond dat politieke partijen überhaupt geen bestuurders naar het Centrum moeten afvaardigen (*DS 28 oktober*). Als medebestuurslid sta ik een beetje te kijken van die heisa. Hoewel ik het niet eens ben met de academische visie van Storme op de discriminatiewetgeving, vind ik geen graten in zijn aanstelling. Integendeel: ik vind de reacties daarop gevaarlijker.

Partijpolitiek

Om te beginnen is er kritiek op Stormes partijpolitieke banden. Hij zou daardoor niet onafhankelijk zijn, terwijl dat wel moet bij een instelling als het Centrum. Vroeger was het beter, claimt Johan Leman: toen werd de onafhankelijkheid tenminste gewaarborgd. Gauthier De Beco stelt dat Stormes aanstelling een stap terug is naar het ‘Centrum oude stijl’. De Beco zit dicht bij de waarheid: tot voor kort werd de raad van bestuur haast volledig bevolkt door kabinetsmedewerkers. Aanwijzing vond bovendien plaats door de regering. Allemaal niet bepaald de beste waarborgen voor onafhankelijkheid. Met die aanpak wilde men komaf maken door het bestuurslidmaatschap onverenigbaar te maken met sommige politieke functies (waaronder kabinetsfuncties) en door parlementaire aanwijzing. Maar niet alle politieke functies werden uitgesloten en in de praktijk hebben veel raadsleden nog altijd partijpolitieke banden of functies. Maar dat geldt dus niet alleen voor Storme. Bovendien bekleedt hij geen enkel mandaat, zodat de eenzijdige focus op hem minstens vreemd is. Wat evenmin alleen voor Storme geldt is het door De Beco gehekeld feit dat hij überhaupt werd voorgedragen door een partij. Dat geldt de facto voor alle andere leden evenzeer. Dat gegeven zegt niet noodzakelijk iets over iemands onafhankelijkheid. Zo werd ik voorgedragen door een partij die een ideologische tegenhanger is van de N-VA: dat ik dit stuk niettemin schrijf, laat al zien dat je desondanks prima je onafhankelijkheid

kan bewaren. Wel ben ik het met De Beco eens dat het beter zou zijn als de raad helemaal niet meer gepolitiseerd zou zijn. Maar als men kiest voor voordracht via politieke partijen, dan moet ook wel elke stroming vertegenwoordigd kunnen worden, ook de kritische.

Foute standpunten

Dat brengt me bij een tweede kritiek, die zich richt op Stormes standpunten: zijn pleidooi voor een ‘vrijheid om te discrimineren’ en zijn kritiek op het Centrum. Zulke ideeën zouden maken dat Storme niet kan zetelen in de raad van het Centrum. Je neemt bij de brandweer toch ook geen pyromaan aan? Die kritiek lijkt me weinig meer dan een variant op de claim dat een separatist of flamingant niet actief mag zijn op het federale niveau, dat hij op termijn immers wil afschaffen of hervormen. Een andere analogie is dat je op het openbaar ministerie alleen magistraten zou mogen aannemen die à charge werken. Bovendien gaat die kritiek voorbij aan een onderscheid tussen iemand in zijn diverse hoedanigheden. Dat je als academicus pleit voor wetswijzigingen, wil niet zeggen dat je als bestuurslid zal (of kan) doen alsof die wetswijzigingen er al zijn. Daaraan nauw gerelateerd is de vraag of

Een separatist mag toch ook actief zijn op het federale niveau?

het uitsluitend in één richting ‘verboden’ is om het oneens te zijn met de discriminatiewetgeving. Ik bedoel: als je uitbreidingen op die wetgeving wenst, zoals sommige andere bestuursleden, mag dat wel? Het lijkt me vanzelfsprekend. Maar wat rechtvaardigt dan het onderscheid ten aanzien van iemand zoals Storme, die vindt dat die regelgeving (nu al) te ver gaat? Pluralisme is pluralisme; tot spijt van wie daar slechts één (eenzijdige) invulling aan wil geven.

Jogchum Vrielink
Postdoctoraal onderzoeker
KU Leuven. Zetelt in raad van
bestuur Interfederaal
Gelijkekansencentrum.

die met zijn functie helemaal niets te maken hebben. Daardoor schaadt hij de renomme van zijn operahuis, en vervreemdt hij een belangrijk deel van zijn Vlaamse stakeholders. Dat doet geen deugd aan zijn instelling waarin door artiesten vrij kan worden gewerkt. Of: hoe de neutraliteit van de baas garant kan staan voor de vrijheid van de artiest in het huis dat hij tegen besparingen wil verdedigen. Dat is de kleine opoffering die hij zich moet getroosten. Is zijn vrijheid van meningsuiting daardoor bedreigd? Maar neen, net zomin als bij de eenvoudige leraar. Het enige wat gevraagd wordt is *ogenmaat*: zin voor

proporties en schroom. Gaan we daarmee de weg op naar de totalitaire staat of naar de *Gleichschaltung*? Maar neen. Gewoon een aloude en oergezonde Belgische praktijk die heel veel gewone burgers in acht moeten nemen, meer niet.

Jean-Pierre Rondas
Voorzitter van Doorbraak
en lid van
de Gravensteengroep

‘Er is toch een onmiskenbaar verband tussen het programma van de N-VA, die het einde van België wil, en de brutaal en blind opgelegde besparingen?’

De vorige directeur van De Munt, **BERNARD FOCCROULLE**, gelooft niet dat Charles Michel zich kan vinden in de botte bijl waarmee de federale instellingen worden aangepakt (in *Le Soir*).

COLUMN MARC REYNEBEAU FAMILIEGEHEIMEN

Omdat het politieke dispuut over het oorlogsverleden nog altijd niet beslecht blijkt te zijn, deed gewezen PS-minister Philippe Moureaux het voorstel om ‘de bladzijde om te draaien’ met een amnestie-maatregel. Of die in de praktijk nog veel kan betekenen, is onzeker. Het zou voorts een louter politiek gebaar zijn, dat op zichzelf wel betekenisvol is als politiek ritueel, maar dat de discussie over het verleden wel zou herleiden tot de juridische dimensie ervan. En het is niet daar waar het schoentje het hardst knelt, wel in de brede omgang met wat in het verleden is gebeurd. Want wat moeten we er nu nog over denken, aangezien het altijd weer blijft opduiken? Nochtans is aan wetenschappelijk onderzoek geen gebrek om de vele nuances van dat verleden te kunnen begrijpen. Al is het een wrange ironie dat dit laatste mee te danken is aan een voortreffelijk instituut als het Soma, dat zich net nu in zijn werking gehinderd voelt door de bezuinigingen van de federale regering. Het probleem met het oorlogsverleden ligt in de instrumentalisering ervan. Dat is alleen uit op het eigen (partij)politieke gelijk, gaat daardoor selectief om met de historische feiten en maakt het debat erover onmogelijk. Dan dreigt het kritische afwegen van het verleden beperkt te blijven tot oppervlakkige moraal of nuttige partijstandpunten. Dat houdt de politieke of ethische zekerheden wel overeind, wat beslist ten goede komt aan het geestelijke comfort van wie het daarbij wil houden, maar het kan ook onverschilligheid en onachtzaamheid in de hand werken, wat alleen leidt tot intellectuele luiheid of morele zelfgenoegzaamheid. Ook de commotie rond Zwarte Piet is zo’n geval. Het personage speelde lang zijn rol in het decor van de culturele traditie, zonder dat iemand er zich ooit om bekommerde. Tot bleek dat sommige medeburgers de stereotiepen die onmiskenbaar eigen zijn aan de figuur, als kwetsend ervaren omdat ze een onvoldoende erkende, pijnlijke geschiedenis oproepen. Officiële instanties zouden daarover juridische zekerheden kunnen creëren en de bladzijde omslaan met een louter formeel gebaar: door Piet als ‘fout’ te verbieden, of door de stereotiepen ‘amnestie’ te verlenen. Maar dat zou wel een gemiste kans zijn om wat kritischer en genuanceerder om te springen met het verleden dat de figuur heeft voortgebracht. Aan heikele erfenissen uit het verleden en andere verzwegen familiegeheimen is geen gebrek. Ook elders niet; zo kwam de commotie rond Zwarte Piet uit Nederland overwaaien, waar nu ook wat ophef is ontstaan over het grootste schip ter wereld, waartegen een notabele (de koning?)

binnenkort een fles champagne zal stukslaan en dat de naam blijkt te dragen van iemand die in de Tweede Wereldoorlog, dixit *De Correspondent*, ‘een fervente nazi’ was. En wat als blijkt dat in Vlaanderen nog altijd een vijftal straten en pleinen zijn genoemd naar Cyriel Verschaeve, over wie veel te zeggen valt, maar ook dat hij een zelfverklaarde nazi en antisemiet was? Zou dat de mensen die er wonen niet ongemakkelijk stemmen, omdat zo’n vernoeving altijd is bedoeld als een eerbetoon? De vraag geldt evenzeer voor straten of standbeelden die koning Leopold II eren, van wie ook weleens vergoelijkend wordt gesteld dat diens Congo-politiek naar de opvattingen van zijn tijd moet worden beoordeeld, maar die daarom niet minder het voorwerp van kritiek was bij mensenrechtenactivisten van toen. Idem met Leopold III, die ook in zijn eigen historische context al geen frisse democraat kan worden genoemd.

Moet een ‘fout’ bevonden Zwarte Piet worden verboden of mogen zijn stereotiepen ‘amnestie’ krijgen?

Louter moraliserend veroordelen of juridisch verbieden, in functie van wat (partij)politiek opportuun lijkt, helpt echter niemand een stap verder, zeker niet als dat uitgaat van een gebrek aan feitenkennis, of van de ontkenning ervan. Het maakt historische feiten en de emoties die ze opwekken onbespreekbaar. Sluimerende familiegeheimen taboe verklaren leidt alleen tot polarisering, wat de prikkel tot kritisch onderzoek wegneemt en elke empathie uitsluit. Zeker, met het problematiseren van gevestigde historische of culturele overtuigingen gaan zekerheden wankelen, zoals over Zwarte Piet. In de plaats daarvan komt die ethische ongemakkelijkheid, bijvoorbeeld voor wie in een Verschaevelaan woont. Maar uit de mentale comfortzone gehaald worden, levert wel een prikkel om zich af te vragen waar ogenschijnlijk vaste tradities en andere overgeleverde evidenties vandaan komen. En dat is geen verlies, maar wel winst: het biedt een kans om alerter (en vast ook consequenter) in het leven te staan. Maar dat is alleen zo voor wie dat ook oprecht wil.

Marc Reynebeau is redacteur van deze krant.
Zijn column verschijnt elke woensdag.